

Motivatie-motor

Als docent krijg je er regelmatig mee te maken: studenten die moeite hebben om in beweging te komen voor hun studie of minimale inspanning willen leveren, studenten die van alles tegelijk willen en niet kunnen focussen of geen keuzes kunnen maken en studenten die 'consumerend' gedrag laten zien waarbij het in de lessen ontbreekt aan een actieve en betrokken opstelling. Je wilt hen helpen om gemotiveerd te raken voor jouw vak, jouw expertise, jouw passie. Dat blijkt niet altijd gemakkelijk, want intrinsieke motivatie kun je niet afdwingen. De kunst is om studenten zodanig te inspireren en te ondersteunen dat ze uit zichzelf in beweging komen en tot actie overgaan. Hierbij kan de **zelfdeterminatietheorie** helpen.

Zelfdeterminatietheorie - drie basisbehoeften

De zelfdeterminatietheorie is ontwikkeld door Deci & Ryan (1985) en gaat ervan uit dat mensen uit zichzelf gemotiveerd raken, als zij ervaren dat aan drie basisbehoeften wordt voldaan:

Autonomie
Ik voel me vrij!

Competentie
Ik kan het!

Verbondenheid
Ik hoor erbij!

Inmiddels is veel wetenschappelijk onderzoek gedaan naar deze basisbehoeften, met als doel handvatten te creëren om motivatie in het onderwijs te versterken. Deze inzichten zijn gebruikt om de *Motivatie-motor* te ontwikkelen.

De theoretische onderbouwing van de *Motivatie-motor* is te lezen in '*Motiverend lesgeven met de Motivatie-motor*'.

Verdiepingsdocument

Motiverend lesgeven met de *Motivatie-motor* (Avans Hogeschool, 2020).

Concrete tips en checklists

Joosten, A. (2021). *Studenten verleiden tot leren – Het praktijkboek voor docenten in het hoger onderwijs*. Utrecht: De Docentenacademie.

Referentie

Deci, E.L., & Ryan, R.M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum Press.

Aan de slag met de Motivatie-motor

Met de *Motivatie-motor* reflecteer je in hoeverre jij in jouw onderwijs tegemoetkomt aan principes die autonomie, competentie en verbondenheid ondersteunen. Daarnaast inspireert de *Motivatie-motor* tot aanpassingen in je stijl van lesgeven en nodigt uit tot experimenteren in je eigen praktijk. Om effectief met de *Motivatie-motor* aan de slag te gaan, doorloop je een aantal stappen:

Stap 1	Voorbereiden	Maak kennis met de achtergronden van de zelfdeterminatietheorie.
Stap 2	Invullen	Scoor de items op een schaal van 'dit doe ik altijd' tot 'dit doe ik nooit'.
Stap 3	Analyseren	Analyseer op welke manier je invulling geeft aan deze items.
Stap 4	Plannen maken	Beschrijf aan welke basisbehoefte(n) jij meer aandacht gaat besteden. Bedenk welke aanpassing hierbij past.
Stap 5	Handelen	Experimenteer hiermee in je onderwijs.
Stap 6	Evalueren	Evalueer je aangepaste handelen en het effect op motivatie.

In hoofdstuk 5 van '*Motiverend lesgeven met de Motivatie-motor*' worden suggesties geboden hoe je met de kijkwijzer kunt werken en daadwerkelijk kunt experimenteren in je eigen onderwijs.

Autonomie

De behoefte aan autonomie houdt in dat studenten ervaren dat zij eigen keuzes kunnen maken en invloed kunnen uitoefenen. Keuzes worden gemaakt op basis van eigen belangen en waarden, zonder druk van buitenaf.

	Stap 2 Dit doe ik:	Stap 3 Dit doe ik op deze manier:	Stap 4 Dit ga ik op deze manier aanpassen:
Inspraak Ik vraag naar de ideeën en meningen van mijn studenten en creëer mogelijkheden voor hun initiatieven.	☐ Altijd ☐ Regelmatig ☐ Soms ☐ Nooit		
Keuzemogelijkheden Ik bied mijn studenten keuzemogelijkheden, bijvoorbeeld in onderwerpen, werkvormen, volgorde van taken, aanpak, tempo of deelname.	☐ Altijd ☐ Regelmatig ☐ Soms ☐ Nooit		
Relevantie Ik ga met mijn studenten in gesprek over het nut en de toegevoegde waarde van leeractiviteiten en leerstof.	☐ Altijd ☐ Regelmatig ☐ Soms ☐ Nooit		
Autonomie-ondersteunend taalgebruik Ik hanteer autonomie-ondersteunend en informatief taalgebruik: <i>je kunt, ik nodig je uit om en je kunt besluiten om</i> in plaats van gecontroleerd taalgebruik: <i>je moet, ik verwacht en je gaat nu</i> .	☐ Altijd ☐ Regelmatig ☐ Soms ☐ Nooit		

Competentie

De behoefte aan competentie houdt in dat studenten zich bekwaam voelen om een taak of activiteit uit te voeren, ervaren dat ze ergens beter in worden en resultaat zien van de investering die zij doen om nieuwe dingen te leren.

	Stap 2 Dit doe ik:	Stap 3 Dit doe ik op deze manier:	Stap 4 Dit ga ik op deze manier aanpassen:
Structuur zonder controle Ik communiceer doelen, verwachtingen en succescriteria en geef duidelijke instructies.	☐ Altijd ☐ Regelmatig ☐ Soms ☐ Nooit		
Vertrouwen in groei Ik heb vertrouwen in de ontwikkelmogelijkheden (groei in capaciteiten) van mijn studenten en spreek dit naar ze uit.	☐ Altijd ☐ Regelmatig ☐ Soms ☐ Nooit		
Aansluiten Ik sluit aan bij wat mijn studenten al kennen en kunnen en daag ze uit om een volgende stap te zetten.	☐ Altijd ☐ Regelmatig ☐ Soms ☐ Nooit		
Ontwikkelgerichte feedback Ik geef ontwikkelgerichte feedback: dit is wat er wordt verwacht, hier sta je nu en deze stappen kun je zetten om het doel te bereiken.	☐ Altijd ☐ Regelmatig ☐ Soms ☐ Nooit		

Verbondenheid

De behoefte aan verbondenheid houdt in dat studenten erbij willen horen. Ze willen gezien en gehoord worden en waardering ervaren, door positieve relaties met docenten en medestudenten.

	Stap 2 <i>Dit doe ik:</i>	Stap 3 <i>Dit doe ik op deze manier:</i>	Stap 4 <i>Dit ga ik op deze manier aanpassen:</i>
Relatie docent-student Ik investeer in de relatie met mijn studenten: ik zorg dat studenten mij (leren) kennen, door te vertellen over mijn eigen voorkeuren en drijfveren en ik toon interesse in die van hen.	☐ Altijd ☐ Regelmatig ☐ Soms ☐ Nooit		
Relatie studenten onderling Ik vergroot de verbinding in de groep, door studenten samen te laten werken en onderlinge interactie te stimuleren.	☐ Altijd ☐ Regelmatig ☐ Soms ☐ Nooit		
Veilige leeromgeving Ik creëer een veilige omgeving, waar ruimte is voor vragen, twijfels, gevoelens en het maken van fouten.	☐ Altijd ☐ Regelmatig ☐ Soms ☐ Nooit		